

“Les forces de la coalició han comès tots els errors possibles a l'Iraq”

Per què quatre anys després de l'inici de l'ocupació les forces de la coalició no han aconseguit establir l'Iraq?

—En primer lloc per culpa del buit creat com a conseqüència del desmantellament de les estructures del règim anterior, com l'exèrcit i la policia, que no han estat substituïdes. Una altra de les raons és que la presència de les forces de la coalició ha encès un nacionalisme contrari i, en tercer lloc, perquè aquestes forces donen la mateixa importància a qualsevol dels diferents grups que hi ha al país. L'Iraq el formen diverses ètnies i grups nacionals, diferents religions i sectes. Tot això no pot ser tractat de la mateixa manera. Per això penso que les forces de la coalició han comès tots els errors possibles.

—Com explica que hi hagi grups que tinguin tanta capacitat de lluita?

—Un dels grups armats és el format per les anomenades “forces institucionals”, és a dir, membres de l'antic exèrcit i dels serveis de seguretat, que van ser humiliats pels nord-americans que els van desarmar. D'aquests, la majoria són sunnites, tot i que també n'hi ha de xites i, fins i tot, algun kurd. Un altre grup el formen antics membres del partit Baas, lleials a Saddam Hussein. El més gran de tots, però, és format pels fonamentalistes, que, tot i que tenen seguidors dins el país, la majoria provenen de l'estranger. Encara hi ha un quart grup que el formen les bandes mafioses que van prosperar durant els anys noranta i que el règim de Saddam va ser incapaç de controlar.

—Tot i això, hi ha qui nega que a l'Iraq hi hagi una guerra civil...

—A l'Iraq hi ha una guerra civil, però no a tot al país, sinó focalitzada a Bagdad, on hi ha hagut una neteja ètnica

Faleh A. Jabar (Bagdad, 1947) és director de l'Institut d'Estudis Iraquians a la Universitat de Londres. Fa uns dies, aquest prestigiós sociòleg iraquità va participar en una conferència organitzada pel Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) on va parlar de la situació que viu l'Iraq quatre anys després de l'inici del conflicte.

massiva que ha afectat unes 160.000 famílies de les classes més desfavorides, la qual cosa vol dir més d'un milió de persones.

—El conflicte ha provocat també un èxode massiu d'iraquians cap als països veïns, sobretot Jordània i Síria...

—I tant! A Jordània, n'hi han arribat 800.000 i a Síria un milió dos-cents mil.

—Quines conseqüències ha tingut per al país aquest èxode?

—Ha significat la segona migració de professionals de classe mitjana —és a dir, metges, empresaris, advocats,

intel·lectuals o tecnòcrates— més gran que ha patit el país. Als anys noranta, per culpa de les sancions, es va produir un desmantellament semblant d'aquesta força social civilitzada i moderada. El problema és que el seu lloc l'ocupen individus que provenen de les àrees rurals i que són dominats pels clergues o pels caps de tribu. Són persones sense educació, molt supersticioses i que acaben formant part de les bandes mafioses responsables de la violència.

—Fa uns dies el Govern iraquità va aprovar una llei per tal d'assegurar que els beneficis del petroli es reparteixin de manera equitativa entre els diferents grups ètnics. Això pot contribuir a pacificar el país?

—En primer lloc, cal tenir en compte que els països rics en petroli mai no s'han preocupat per obrir la porta a la democràcia, perquè els governs acaparen el poder polític i l'econòmic. Ara, a l'Iraq, per primera vegada a l'Orient Pròxim, els beneficis del petroli no són propietat del Govern, sinó de tots els iraquians. Per tant, aquesta llei serà útil si realment és capaç de fer un repartiment compensat entre els diferents grups. Ara bé, una altra qüestió és que, mentrestant, els Estats Units i alguns països europeus pressionen el Govern iraquità per tal que permeti a les companyies estrangeres participar en l'explotació petrolífera.

—Aleshores, els dos milions de barrils diaris que en aquest moment produeix l'Iraq on van a parar?

—Es vénen al mercat al preu que aquest estipula, que sortosament ara és alt, més de seixanta dòlars per barril, cosa que permet al Govern mantenir-se. Si els preus cauen, aquest Govern també caurà.

—Per tant, això desmenteix la creença que els Estats Units van anar a l'Iraq per apropiarse del seu petroli?

—Anys enrere les companyies estrangeres invertien directament dins dels països productors i compartien els beneficis amb els governs. Ara, en canvi, estan més interessades a comprar el petroli i a vendre tecnologia. No crec que la invasió fos pel petroli o, almenys, de segur que aquest no era el principal objectiu. Després dels atemptats del 2001 els Estats Units

van arribar a la conclusió que el perill provenia d'una regió on no hi havia democràcia, ni pluralisme, ni transparència. La resposta més senzilla que van trobar va ser que calia anar a aquests països a imposar-los la democràcia. Per això van envair l'Afganistan i després l'Iraq.

—De tota manera, el ministre d'Afers Estrangers iraquiana, Hoshiyar Zebari, en una visita a Madrid fa unes setmanes, va declarar que la situació actual a l'Iraq era molt millor que en l'època de Saddam Hussein. Hi està d'acord?

—En certa manera sí que és millor que no era. Alguns salaris, com el dels professors universitaris, per exemple, han augmentat. Ara la gent pot viatjar lliurement, cosa que en temps de Saddam no podia fer. El problema, però, és que en aquest moment no hi ha seguretat, el dret a viure no existeix. És cert que l'anterior règim aniquilava els oponents, però el gruix de la població vivia amb normalitat. Ara és la gent del carrer la que mor. Per tant, el primer que volen és seguretat abans que democràcia, el dret a viure abans que el dret a votar. Per això la gent està molt enfadada amb el Govern i amb els americans, perquè el primer que volen és viure.

—Al seu parer, l'execució de Saddam Hussein va ser un error o un encert?

—Des d'un punt de vista legal va ser un encert. Ell va matar molta gent. Jo mateix vaig perdre tres familiars. Un germà meu treballava al palau presidencial com a jurista i la gent de Saddam el va matar. Un cosí meu també va ser torturat i assassinat i encara no sabem on és enterrat. Conec el cas d'una família que va perdre fins a cinquanta-quatre membres. Saddam estava convençut que feia un bé al poble i es creia amb el dret de matar. Ara bé, el procés d'execució va ser molt vulgar. Per a mi l'execució va ser una victòria política però una derrota moral. Si jo hagués estat el jutge l'hauria condemnat a presó per tota la vida.

—El primer ministre del Regne Unit, Tony Blair, acaba d'anunciar l'inici de la retirada de les tropes britàniques. Creu que seria positiva una sortida de totes les tropes de la coalició, en aquest moment?

JORDI PUJOL

—En aquest moment, la presència de les tropes de la coalició és un problema i una solució alhora. Per una banda, la seva presència encèn els ànims dels nacionalistes, ja que la conducta de les tropes sovint no és correcta; a vegades roben, en altres ocasions disparen contra gent innocent. Tot això genera molt malestar, perquè, fet i fet, és una humiliació contra la nació sencera. Ara bé, la presència de les tropes és a la vegada una solució perquè no hi ha un exèrcit iraquiana prou preparat per controlar la situació. Per tant, la solució seria un procés gradual de retirada molt ben planificat.

—Què n'opina, de la conferència internacional que va tenir lloc el passat dia 10 a Bagdad?

—Sense dubte és un pas important,

ja que hi van assistir tots els països veïns de l'Iraq i sobretot perquè mentre Bush prova d'aïllar Síria i l'Iran, l'actual Govern iraquiana està prenent la iniciativa i fent el contrari. El fet que el Govern tiri endavant una política de manera independent és molt positiu.

—Quina és la solució que vostè proposa per al conflicte?

—Aquesta és l'anomenada pregunta del milió. El problema bàsic a l'Iraq és polític. La nació iraquiana no existeix. La solució seria construir la nació iraquiana amb la participació de tothom, en les àrees política, econòmica, cultural, administrativa i social. Al meu parer aquesta és la solució, tot i que no sé com s'hauria de portar a terme.

Xevi Camprubi